



సప్తమః పాఠః

7. తస్మాత్ వ్యాయామమాచరేత్

చిత్రం పఠ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.



1. చిత్రే కే కే సంతి?
2. తే కిం కుర్వంతి?
3. పద్యపఠనేన భవాన్ కిమ్ అవగతవాన్?



ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.



శ్రీకర : అగ్రజ! ప్రతిదినం ప్రాతః ఉత్థాయ కుత్ర గచ్ఛతి?

శ్రీధర : శ్రీకర! అహం వ్యాయామశాలాం గచ్ఛామి.

శ్రీకర : అతః ఏవ వా భవతః భుజౌ స్థూలౌ, దృఢౌ చ జాతౌ.

శ్రీధర : న కేవలం భుజౌ, అపితు శరీరాంగాని సర్వాణి దృఢాని జాతాని.

శ్రీకర : కిమర్థమ్ ఇదానీం దేహబలం వర్ధయతి? కాపి స్పర్ధా అస్తి వా?

శ్రీధర : న కాపి స్పర్ధా అస్తి. అహం ప్రతిదినం దినచర్యాయాః భాగతయా వ్యాయామం కరోమి. యతః భవిష్యే కేఽపి శారీరికరోగాః న భవేయుః.

శ్రీకర : రోగాణాం నివారణార్థం వ్యాయామః ఆవశ్యకః వా?

శ్రీధర : ఆమ్. సంస్కృతే ఏకా ఉక్తిః వర్తతే.

వ్యాయామపుష్టగాత్రస్య బుద్ధిస్తేజో యశో బలమ్ ।

ప్రవర్ధన్తే మనుష్యస్య తస్మాత్ వ్యాయామమాచరేత్ ॥

శ్రీకర: : 'రోగాణాం నివారణం, బుద్ధేః, తేజసః, యశసః బలస్య చ వర్ధనార్థం వ్యాయామమ్ ఆచరేత్' ఇతి వా భవతః అభిప్రాయః ?

శ్రీధర: : న తథా మమాభిప్రాయః 'చరకసంహితా' ఇతి గ్రంథే వ్యాయామేన ప్రాప్యమానాః లాభాః ఏవం వర్ణితాః -

“వ్యాయామేన బలం వర్ధతే. శరీరభారః న్యూనః భవతి.

దుఃఖసహనస్య శక్తిః వికసతి. శరీరదోషాః నశ్యంతి.

జీర్ణశక్తిః వర్ధతే. స్వేదరూపేణ శరీరాత్ మాలిన్యం బహిర్గచ్ఛతి.

శ్వాసశక్తిః వర్ధతే. హృదయవ్యాధిః నశ్యతి. మేదసః నాశః భవతి. కిం బహునా, సర్వమపి శరీరం సుందరం ప్రకాశయిక్తం చ భవతి” ఇతి.

అహం సర్వదా వివేకానందస్య సాహిత్యం పఠామి. మమ ప్రియతమనాయకః వివేకానందః. అతః అహం తస్యైవ వచనం సర్వదా అనుపాలయామి. తస్య వచనమ్ ఏవమ్ అస్తి.

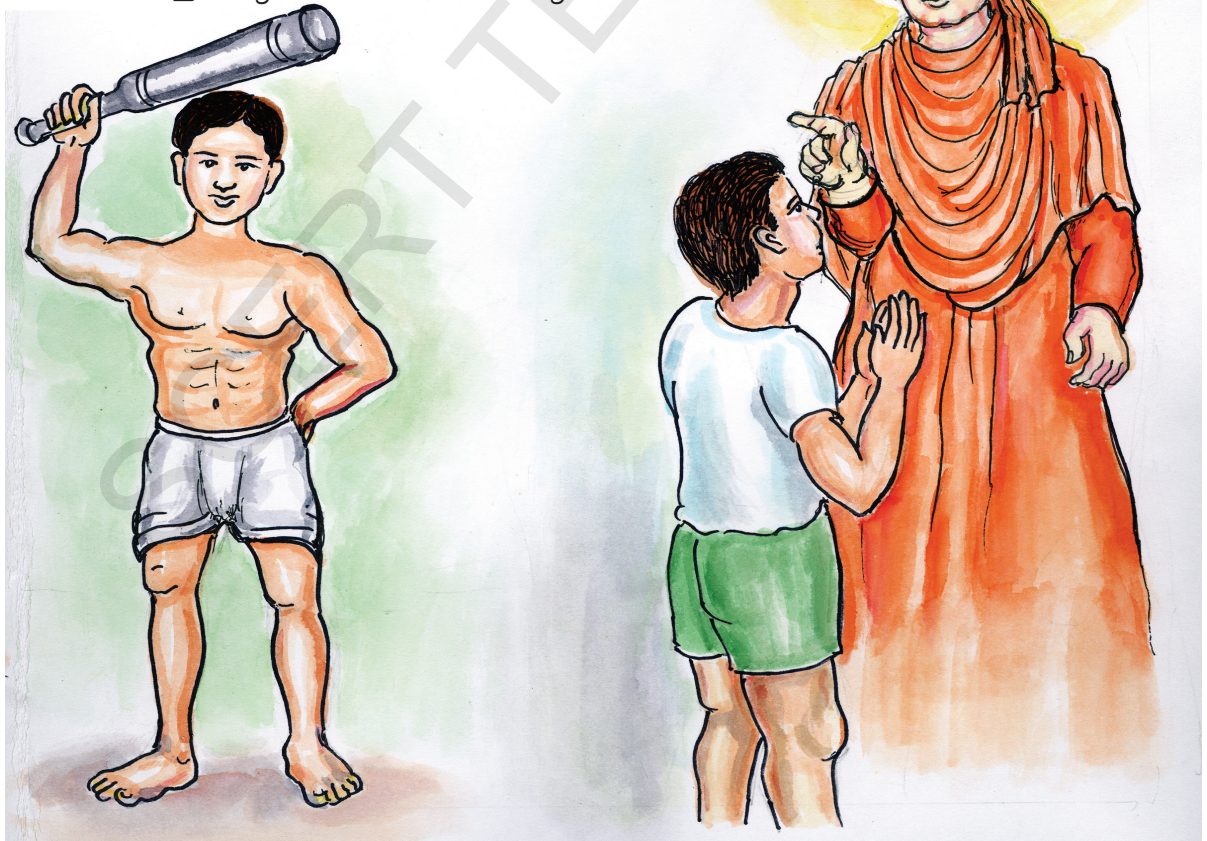
“ అయోమాంసలాః, అయఃస్నాయవః,

వజ్రసంకల్పాః, దశ యువతీయువకాః మమ ఆవశ్యకాః.

అహం తేషాం సాహాయ్యేన దేశస్య స్థితిమేవ

పరివర్తయిష్యామి.” ఇతి.

శ్రీకర: : తథా వా! తర్హి అహమపి ప్రతిదినం వ్యాయామం కర్తుం వ్యాయామశాలామ్ ఆగమిష్యామి.





ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు.



- (అ) పాఠ్యభాగే కస్మిన్ విషయే సంభాషణం ప్రచలతి? కౌ భాషణం కురుతః?
- (ఆ) భవాన్ వ్యాయామం కరోతి వా? యది కరోతి తర్హి తేన కాన్ లాభాన్ ప్రాప్నోతి?
- (ఇ) వివేకానందస్య వచనం కిమ్? అస్మిన్ విషయే భవతః అభిప్రాయం వదతు.
- (ఈ) వ్యాయామేన సహ ఆరోగ్యవర్ధనార్థమ్ ఇతోఽపి కిం కరణీయమ్?
- (ఉ) 'వ్యాయామమ్ ఆచరేత్' ఏతస్మిన్ విషయే భవతః అభిప్రాయః కః?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు



(అ) పాఠే స్థితాని నామవాచకపదాని చిత్వా రేఖాంకితాని కుర్వంతు.

(ఆ) అధః దత్తాని భావయుక్తాని వాక్యాని పాఠే అన్విష్య లిఖంతు.

1) దినచర్యలో భాగంగా వ్యాయామం చేస్తాను.

2) వ్యాయామం చేత బలం పెరుగుతుంది.

3) నాకు ఇప్పుడైన నాయకుడు వివేకానందుడు.

4) శరీరమంతా సుందరంగా కాంతివంతంగా తయారవుతుంది.

5) ఎందుకోసం ఇప్పుడు దేహబలాన్ని పెంచుకుంటున్నావు?

(ఇ) అధః దత్తాని వాక్యాని కః కం ప్రతి ఉక్తవాన్ ఇతి లిఖంతు.

ఉదా : న కేవలం భుజౌ అపి తు శరీరాంగాని సర్వాణి దృఢాని జాతాని.

(శ్రీధరః శ్రీకరం ప్రతి)

అ) అహం వ్యాయామశాలాం గచ్ఛామి.

ఆ) చరకసంహితా ఇతి గ్రంథే వ్యాయామేన లాభాః ఏవం వర్ణితాః.

ఇ) రోగాణాం నివారణార్థం వ్యాయామః ఆవశ్యకః వా?

- ఈ) వజ్రసంకల్పాః దశ యువతీయువకాః మమ ఆవశ్యకాః.
ఉ) అగ్రజ! ప్రతిదినం ప్రాతః ఉత్థాయ కుత్ర గచ్ఛతి.

(ఈ) పాఠం పఠిత్వా అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

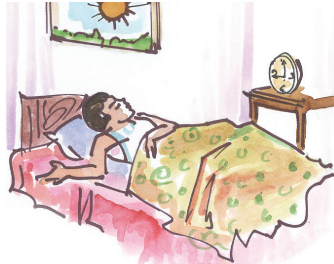
- అ) కస్య భుజౌ స్థూలౌ దృఢౌ చ స్తః?
ఆ) శ్రీధరః కిమర్థం వ్యాయామం కరోతి?
ఇ) వ్యాయామేన కాని కాని వర్ధన్తే?
ఈ) వివేకానందః కిమ్ ఉక్తవాన్?

III స్వీయరచనా



అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- అ) వ్యాయామస్య ప్రయోజనాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
ఆ) వ్యాయామశాలా భవతి చేత్ కథం భవేత్, తత్ర కాని ఉపకరణాని భవేయుః ఇతి స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
ఇ) చిత్రం దృష్ట్వా కిం కరణీయమ్ / కిం న కరణీయమ్ ఇతి లిఖంతు.



ఉదా: మితాహారః స్వీకరణీయః.

IV పదజాలాభివృద్ధి: - భాషాక్రీడా:

(అ) అధః దత్తాయాం పట్టికాయాం క్రీడాకారాణాం నామాని జ్ఞాత్వా అంకయంతు
(క్రీడాకారుల పేర్లను పెన్సిల్ తో గీయండి.)

క	జ	శ	ఞ్	గ	ఖ	స	న
వ	ట	సై	మ	గ	చ	య	క్ష
వి	శ్వు	నౌ	ధ	న్	ఆ	నం	ద్
ధ	క్ష	సె	అ	నౌ	ఓ	ణ	చం
ప	స	హ్	బ	రం	క్ష	హం	పీ
ల	త	ల్	త్ర	గ్	ష	ర	గో
ఉ	గ్	సిం	ఓ	రా	వ	యు	మే
హ	క	ర	ణం	మ	స్త్రీ	శ్వ	రీ

(ఆ) అక్షరాణామ్ ఆధారేణ ఆరోగ్యసంబద్ధాని పదాని లిఖంతు.

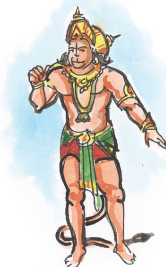
ఇ	దా	యో	చ	ప	రో	స	ణ
ధ్యా	మ	క్రీ	త	న	గ్య	ఆ	క్ష
భో	శి	గ	జ	మ్	క్ర	ఆం	

ఉదా: అ) ధ్యానమ్ ఈ)

ఆ) ఉ)

ఇ) ఊ)

(ఇ) అధః దత్తాని చిత్రాణి దృష్ట్వా తేషాం నామాని లిఖంతు.



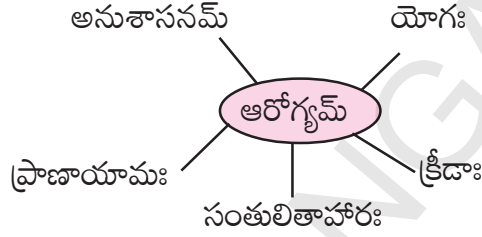
ఏషః దృఢకాయః



.....



ఈ) చిత్రం దృష్ట్యా తదాధారేణ ఆరోగ్యసంబద్ధాన్ అంశాన్ లిఖంతు.



ఉదా: ఆరోగ్యార్థమ్ అనుశాసనమ్ ఆవశ్యకమ్.

V సర్వనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్



- అ) వ్యాయామకరణేన శరీరపుష్టిం ప్రాప్తవతః పురుషస్య చిత్రమేకం చిత్రయంతు.
తమ్ అధిక్యత్య వదంతు.
- ఆ) ఏతత్ సంభాషణం నిబంధరూపేణ లిఖంతు.

VI ప్రశంసా



ఇదానీంతనకాలే ఉత్తమప్రతిభాం ప్రదర్శితవంతం క్రీడాకారం ప్రశంసంతు.

VII భాషాంశాః



అ) అధః దత్తాని పదాని తేషామ్ అర్థాన్ చ పఠంతు.

ఏకవచనమ్

ద్వివచనమ్

బహువచనమ్

కః

కౌ

కే

(ఎవడు?)

(ఎవరిద్దరు?)

(ఎవరు?)

కమ్

కౌ

కాన్

(ఎవడిని / గూర్చి)

(ఎవరిద్దరిని?)

(ఎవరిని గూర్చి)

కేస	కాభ్యామ్	కైః
(ఎవనిచేత / దేనిచేత / తో)	(ఎవరిద్దరిచేత / ఏ రెంటిచేత)	(ఎవరిచేత / వేటిచేత)
కస్మై	కాభ్యామ్	కేభ్యః
(ఎవనికొరకు/దేనికొరకు)	(ఎవరిద్దరికొరకు/ఏ రెంటికొరకు)	(ఎవరికొరకు/ వేటికొరకు)
కస్మాత్	కాభ్యామ్	కేభ్యః
(ఎవనివలన/దేనివలన/దేనినుండి)	(ఎవరిద్దరివలన/ఏ రెంటివలన)	(ఎవరివలన /దేనివలన)
కస్య	కయోః	కేషామ్
(ఎవనియొక్క / దేనియొక్క)	(ఎవరిద్దరియొక్క/ఏ రెంటియొక్క)	(ఎవరియొక్క / వేటియొక్క)
కస్మిన్	కయోః	కేషు
(ఎవనియందు / దేనియందు)	(ఎవరిద్దరియందు/ఏ రెంటియందు)	(ఎవరియందు / వేటియందు)

(అ) ఉదాహరణానుసారం ప్రశ్నార్థకపదైః రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఉదా: వారు ఎవరు?

తే కే?

1) వృక్షంపై ఎవడు ఉన్నాడు?

2) బాలుడు ఎవడిని చూశాడు?

వృక్షే..... అస్తి?

బాలః అపశ్యత్?

3) తల్లి ఎవని కొరకు పాలు తెస్తున్నది?

4) వృద్ధుడు దేనితో నడుస్తాడు?

మాతా దుగ్ధమ్ ఆనయతి?

వృద్ధః చలతి?

5) శ్రీరాముడు ఎవరియొక్క కుమారుడు?

6) దేని నుండి పండు పడుచున్నది?

శ్రీరామః కుమారః?

..... ఫలం పతతి?

7) దేనియందు జంతువులు సంచరిస్తాయి?

..... జంతవః సంచరంతి?

పరియోజనాకార్యమ్

క్రీడాకారాణాం చిత్రాణి సంకలయ్య తేషాం నామాని లిఖిత్వా భిత్తిపత్రే ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

అ) వ్యాయామస్య ప్రయోజనాని స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.

అమ్	న

ఆ) పాఠ్యాంశం సమ్యక్ పఠితుం శక్నోమి.

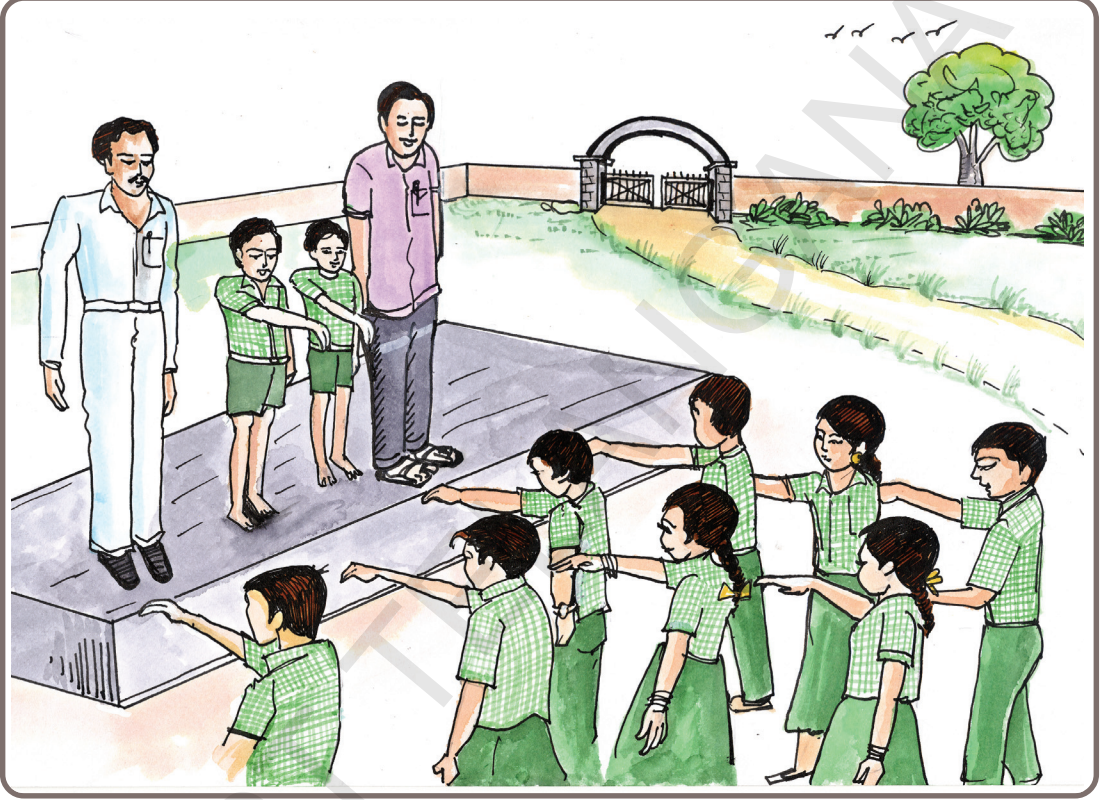
----------------------	----------------------

ఇ) పాఠ్యభాగస్య సారాంశం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.

----------------------	----------------------

8. ప్రతిజానే హే భారతి!

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.



1. చిత్రే కే కే సంతి?
2. ఉపరితనదృశ్యం విద్యాలయే కస్మిన్ సందర్భే దృశ్యతే?
3. ఛాత్రాః హస్తాన్ ప్రసార్య కిం కుర్వంతి?
4. ఇతోఽపి కేషు సమయేషు ప్రతిజ్ఞాం కుర్వంతి?

ఛాత్రభ్యః సూచనా:



- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

గీతమ్

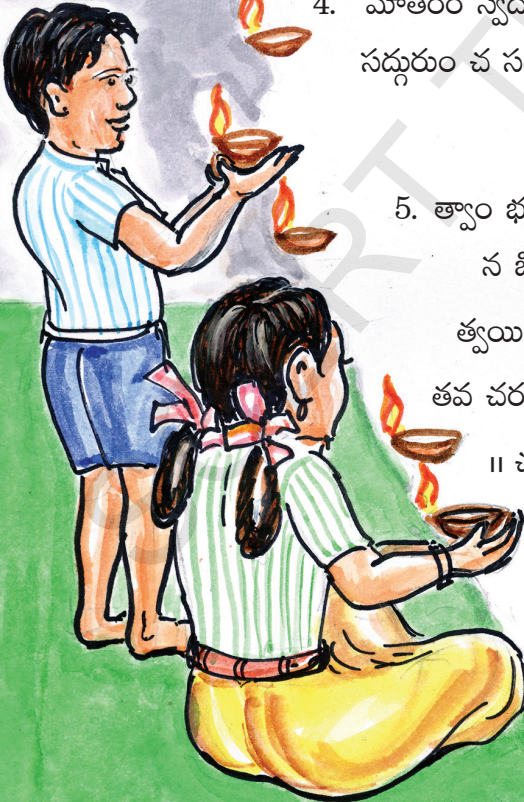
చరణయోస్తవ పురతః

ప్రతిజానే హే భారతి!

చరణయోస్తవ పురతః

ప్రతిజానే హే భారతి!

1. భాషేఽహం సంస్కృతేన భాషేఽహం సంస్కృతాయ
భాషేఽహం సంస్కృతమభిభాషేఽహం సంస్కృత ఇతి ॥ చరణయోస్తవ ॥
2. స్వదేశ్య సంస్కృతయే స్వధర్మాయ సత్కృతయే
భవదర్థే క్షణే క్షణే జీవితమిదమర్పితమితి ॥ చరణయోస్తవ ॥
3. స్వాధ్యాయం న త్యజామి, సాధనం న విస్మరామి ।
స్వధర్మమేవాచరామి సత్యమేవ వదామీతి ॥ చరణయోస్తవ ॥
4. మాతరం స్వదేవీమితి పితరం మమ దైవతమితి ।
సద్గురుం చ సదతిథిమపి సాక్షాత్పరమర్చయ ఇతి ॥ చరణయోస్తవ ॥
5. త్వాం భజామి న విభజామి
న బిభేషామి త్వదర్థ ఇతి ।
త్వయి శ్వసిమి విశ్వసిమి
తవ చరణం శరణమితి చ ॥
॥ చరణయోస్తవ ॥





పాఠ్యభాగసారాంశం

ఇది దేశభక్తిగీతం. ఈ గేయశీర్షిక “ప్రతిజానే హే భారతి!” అంటే ఓ భారతమాతా! నేను ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను అని అర్థం. శీర్షికార్థం గీతంలో ఈ విధంగా వివరింపబడింది.

1. ఓ భారతమాతా ! నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను
నేను సంస్కృతంలో మాట్లాడతాను. సంస్కృతం కోసం మాట్లాడతాను.
సంస్కృతం గురించి మాట్లాడతాను. సంస్కరింపబడినభాషను
మాట్లాడుతాను.
2. నా దేశసంస్కృతికోసం, నా ధర్మం కోసం, మంచిపనికోసం నీ కొరకు
ప్రతిక్షణం నా ఈ జీవితం అర్పితమని నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ
చేస్తున్నాను.
3. “నిత్యం కొనసాగించే చదువును వదిలిపెట్టను. చేసే సాధనను మరువను.
నా ధర్మాన్ని నేను ఆచరిస్తాను. సత్యాన్నే పలుకుతాను” అని నీ
పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
4. తల్లినే నా దేవతగా, తండ్రినే నా దేవునిగా భావించి సద్గురువుని,
అతిథులను పరబ్రహ్మస్వరూపులుగా భావించి ఎప్పుడూ పూజిస్తానని
నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
5. ఓ భారతమాతా ! నిన్ను సేవిస్తాను. నిన్నెప్పుడూ విభజించను. నిన్ను
అభివృద్ధిచేయడంలో కాని, నిన్ను కాపాడే విషయంలో కాని నేనెప్పుడూ
భయపడను. నీయందు ఊపిరి పీల్చుకుంటాను.

నీ యందు నమ్మకం కలిగి ఉంటాను. నీపాదాలే నాకు ‘శరణమని’
నీ పాదాలవద్ద నేను ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.



ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు



- అ) ఏతత్ గీతం కం విషయం వివృణోతి?
- ఆ) గీతం రాగయుక్తం గాయంతు.
- ఇ) కిం న విస్మరామః?
- ఈ) గీతే దేశభక్తివిషయాః కే సంతి?
- ఉ) 'చరణయోస్తవ పురతః ప్రతిజానే హే భారతి!' ఇత్యత్ర భవతః అనుభూతిః కా?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు



(అ) అథః దత్తాని పదాని క్రియాపదైః సహ యోజయంతు.

- | | |
|---------------|-------------|
| 1) సత్యమేవ | న త్యజామి |
| 2) స్వాధ్యాయం | వదామి |
| 3) హే భారతి ! | న విస్మరామి |
| 4) త్వయి | ఆచరామి |
| 5) స్వధర్మం | శ్వసిమి |
| 6) సాధనం | ప్రతిజానే |

(ఆ) అథః దత్తాని ఏతాని వాక్యాని పఠంతు. తత్సమానార్థకవాక్యాని పాఠే అన్విష్య లిఖంతు.

- 1) ఓ భారతీ! ప్రమాణం చేస్తున్నాను.

.....

- 2) నా ధర్మాన్నే ఆచరిస్తాను.

.....

- 3) నీ కొరకు భయపడను.

.....

- 4) నీ చరణమే శరణము

.....

(ఇ) గీతే కేషాంచన పదానామ్ అంతే 'మి' ఇత్యక్షరమ్ అస్తి. తాని పదాని అన్విష్య అత్ర లిఖంతు.

ఉదాహరణమ్: త్యజామి

- | | | | |
|----|----|----|----|
| 1) | 3) | 5) | 7) |
| 2) | 4) | 6) | 8) |

(ఈ) పారం పరిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- అ) కిం న త్యజామీతి ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?
- ఆ) గీతే కుత్ర కుత్ర ప్రతిజ్ఞాం కరోమీతి ఉక్తమ్?
- ఇ) గీతే కేన కస్మై ప్రయోజనాయ భాషే హమితి ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?
- ఈ) 'తవ చరణం శరణమితి' కేషు విషయేషు ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?
- ఉ) మాతాపితరౌ, అతిథీన్ కథం భావయేత్?

III స్వీయరచనా



అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- అ) గీతస్య భావం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
- ఆ) భవాన్ మాతృదేశాభివృద్ధయే కీదృశీం ప్రతిజ్ఞాం కరోమీతి పంచవాక్యైః లిఖంతు.
- ఇ) భవతః విద్యాభివృద్ధ్యర్థం కిం కరోతి? భవతః ప్రతిజ్ఞాం సూచయతు.

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడా:



(అ) ఉదాహరణానుసారం సూచిత సంఖ్యామ్ అక్షరైః సంయోజ్య పఠంతు. పదాని, తేషాం అర్థాన్ చ లిఖంతు.

భా ర తి ప్ర తి జా నే

1 2 3 4 5 6 7

ఉదా:	4567	-	ప్రతిజానే	=	ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
1)	13	-		=	
2)	67	-		=	
3)	123	-		=	
4)	6541	-		=	
5)	451	-		=	
6)	46125-	-		=	



(అ) చిత్రం పశ్యంతు. ఉదాహరణనుసారం రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

- 1) సోమేశ్వరస్య ఉపరి మేఘః అస్తి.
- 2) సోమేశ్వరస్య అధః అస్తి.
- 3) సోమేశ్వరస్య పృష్ఠతః అస్తి.
- 4) సోమేశ్వరస్య పురతః అస్తి.
- 5) సోమేశ్వరస్య దక్షిణతః అస్తి.
- 6) సోమేశ్వరస్య వామతః అస్తి.

ఈ) భవతః గృహే ఉపవిశ్య ఉపరితన వాక్యానామ్ అనుసారం నూతనవాక్యాని రచయంతు.

ఈ) ఏవమేవ విద్యాలయే ఉపవిశ్య వాక్యాని రచయంతు.

V సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్



పాఠ్యగీతం తస్య సారాంశం చ ఆధారీకృత్య తెలుగుభాషయా గీతం లిఖంతు. కక్ష్యాయాం శ్రావయంతు.

VI ప్రశంసా



- అ) భారతదేశస్య ఔన్నత్యమ్ అధికృత్య వదంతు.
- ఆ) 'స్వదేశః యథా మాతృసమానః తథా స్వగ్రామః అపి మాతృసమానః', అతః స్వగ్రామం ప్రశంసంతు.

VII భాషాంశాః



(అ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. రేఖాంకితాని అక్షరాణి అవగచ్ఛంతు.

- 1) రామః, కృష్ణః గోవిందః చ గచ్ఛంతి.
- 2) బాలికాః లేఖిన్యా అంకన్యా చ లిఖంతి.
- 3) అగ్రజాయ, అనుజాయ జనకాయ చ పానీయం దదాతు.

(ఆ) అధః లఘువాక్యాని సంతి. ఉదాహరణానుసారం 'చ' కారం ప్రయుజ్య తాని ఏకవాక్యేన లిఖంతు.

ఉదా: రమేశః గచ్ఛతి. శ్రీధరః గచ్ఛతి, శ్రీకరః గచ్ఛతి.

రమేశః, శ్రీధరః, శ్రీకరః చ గచ్ఛంతి.

- 1) సీతా పఠతి. గీతా పఠతి. రమా పఠతి.

.....

- 2) అహం ఫలం ఖదామి. మధురం ఖదామి. రోటికాం ఖదామి.

.....

- 3) తే సంతోషేణ క్రీడంతి. ఉత్సాహేన క్రీడంతి. శ్రద్ధయా క్రీడంతి.

.....

- 4) బాంధవాః మైసూరుతః ఆగతాః. మద్రాస్ తః ఆగతాః.

.....

ఏతాదృశాని అన్యాని త్రిణి వాక్యాని లిఖంతు.

పరియోజనాకార్యమ్

దేశభక్తిగీతాని సంకలయ్య తేషు ఏకం రోచకం గీతం విలిఖ్య భిత్తిపత్రే ప్రదర్శయంతు గాయంతు చ.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

అమ్ న

అ) గీతం లయబద్ధతయా గాతుం శక్నోమి.

--	--

ఆ) గీతస్య భావం వక్తుం శక్నోమి.

--	--

ఇ) పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.

--	--

ఇ) ఏతాదృశాని గీతాని సంకలయ్య గాతుం శక్నోమి.

--	--

అ

ధర్మ రక్షతి రక్షితః

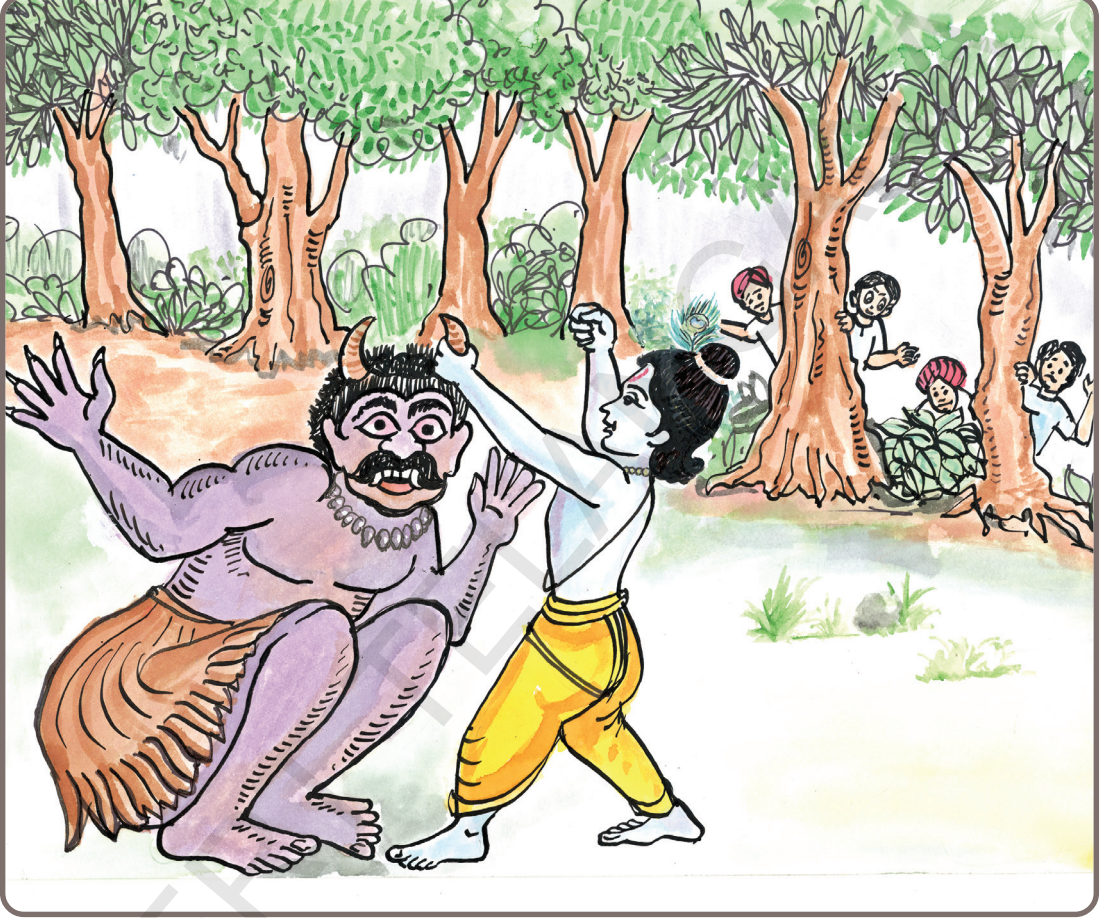
అ



సవమః పారః

9. బాలశివాజీ

పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

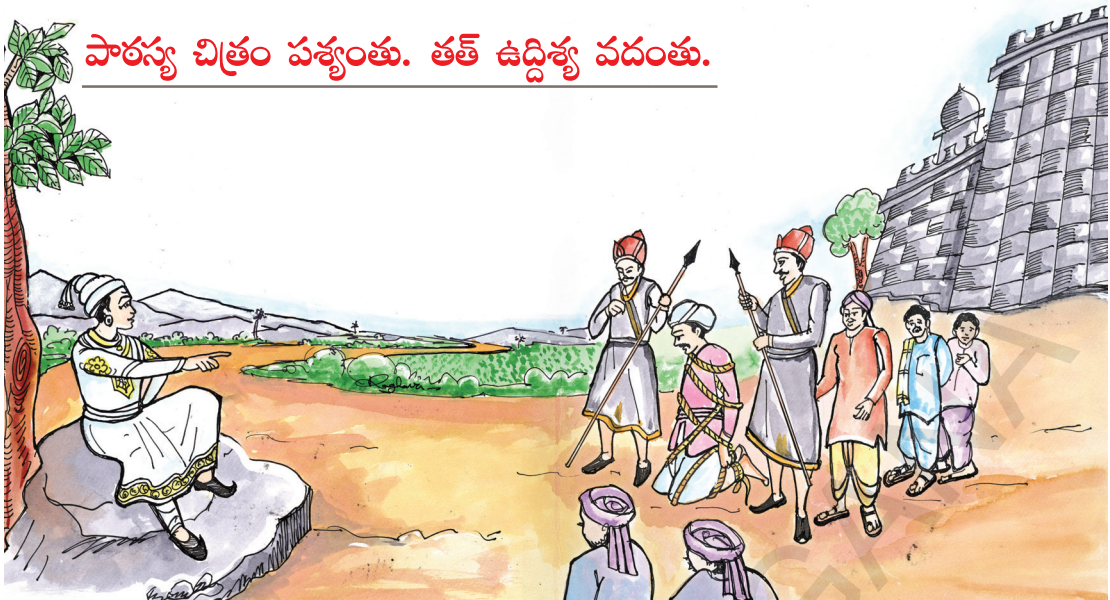


1. చిత్రే కిం దృశ్యతే?
2. అత్ర బాలకః కః? సః కిం కరోతి?
3. ఏతాదృశానాం వీరబాలానాం నామాని వదంతు?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః



- పారం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.



పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

ఏకదా ఏకః బాలకః శిలాయామ్ ఉపవిష్టవాన్ ఆసీత్. తదా భటాః ఏకం గ్రామాధికారిణం బద్ధ్వా ఆనీతవంతః. వస్తుతః గ్రామాధికారిణః కార్యమ్ అసహాయానాం రక్షణమ్. కింతు సః దుష్టః గర్వీ చ అభవత్. సః ఏకాం మహిలామ్ అపమానితవాన్. ఏతం విషయం జ్ఞాత్వా సః బాలకః గంభీరస్వరేణ “ఏతస్య పాదద్వయం. హస్తద్వయం చ కర్తయంతు” ఇతి స్వ నిర్ణయం ప్రాకటయత్. బాలకస్య వచనం శ్రుత్వా సర్వే నిశ్చేష్టాః ఆశ్చర్యచకితాః అభవన్. “అయం కుమారః న్యాయప్రియః. దీనానాం, దుఃఖితానాం నిర్ధనానాం చ విషయే తస్య హృదయం కరుణయా పూర్ణం భవతి. ఏషః సర్వాః స్త్రీః మాతృవత్ భావయతి స్మృ”. కః ఏషః ఇతి జ్ఞాతుం ఇచ్ఛంతి వా? సః ఏవ శివాజీ.

అస్యాః ఘటనాయాః సమయే తస్య వయః చతుర్దశ వర్షాణి ఏవ. 1627 ఈశవీయాబ్దే శివనేరి దుగ్ధే శివరాజః జాతః. తస్య పితా శహరాజః. మాతా జిజియాబాయి. మాతా శివరాజస్య బాల్యాత్ ఆరభ్య తం రామాయణం, మహాభారతం, పురాణేషు స్థితానాం వీరాణాం, మహాత్మనాం జీవనకథాః చ శ్రావయతి స్మృ. ఏతాదృశగాఢాః శ్రుత్వా శివరాజస్య మనసి స్వయం రామః, కృష్ణః, అర్జునః, భీమః భవేయమ్ ఇతి భావనా ఉత్పద్యతే స్మృ. తేన దాదాజీకొండదేవః గురురూపేణ లబ్ధః. ఏకదా ఏకః దుష్టః గోహత్యాం కర్తుం గాం నయతి స్మృ. ద్వాదశవర్షీయః శివరాజః తత్ర గత్వా ప్రతిఘటితవాన్. “యః కః అపి గోహత్యాప్రయత్నం కరోతి చేత్ శిక్షార్హః భవతి” ఇతి ప్రకటితవాన్ శివరాజః. తథా సః గోరక్షణవ్రతమ్ ఆజీవనం పాలితవాన్.

శివరాజః షోడశవర్షప్రాయే ఏవ ‘తోరణమ్’ నామ ఏకం దుర్గమ్ అజయత్. ఏవం శివరాజః స్వపరాక్రమేణ, బుద్ధిచాతుర్యేణ స్వరాజ్యస్థాపనే సమాగతాః సంకటస్థితీః అతిక్రాంతవాన్. అష్టాదశవర్ష పరిమితే వయసి ఏవ శివరాజః కొంకణ్, పురందర్, ప్రతాపదుర్గం, రాజదుర్గమ్ ఇత్యాదీని చత్వారింశత్ దుర్గాణి స్వాయత్తీకృత్య తత్ర భగవద్భజం ప్రతిష్ఠాపితవాన్. ఏకదా భవానీమాతా స్వప్నే ప్రత్యక్షీభూయ “నిశ్చయేన తవ విజయో భవిష్యతి” ఇతి శివరాజాయ ఆశిషః ప్రదత్తవతీ.

ఏవం ధైర్యేణ, సాహసేన పరాక్రమేణ చ శివరాజః రాజ్యమ్ అపాలయత్.



I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు



- (అ) గ్రామాధికారిణః విధయః కే?
- (ఆ) భవతః ప్రీతికరః నాయకః కః ? కిమర్థమ్?
- (ఇ) పారం పరితవాన్ ఖలు! భవతా దృష్ట్యా ఏతాదృశీః అన్యః ఘటనాః వదంతు.
- (ఈ) రాజా కీదృశః భవేత్? కిమర్థమ్?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు



- (అ) 'కృత్వా' ఇత్యాదీని 'త్వా'ంతపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- (ఆ) అధః దత్తానాం వాక్యానాం సమానార్థకవాక్యాని పాఠే అన్విష్య లిఖంతు.

1) అతడు మహిళలందరిని తల్లిలాగా భావించేవాడు.

.....

2) అప్పుడు సేవకులు ఒక గ్రామాధికారిని బంధించి తీసుకువచ్చారు.

.....

3) 12 సం.ల శివరాజు అక్కడికి వెళ్లి అతనిని అడ్డుకున్నాడు.

.....

4) నలభై దుర్గాలను స్వాధీనం చేసుకొని అక్కడ భగవద్దేవతాన్ని స్థాపించాడు.

.....

5) అతనిచేత దాదాజీ కొండదేవ్ గురురూపంగా పొందబడ్డాడు.

.....

(ఇ) పాఠే ద్వితీయం పరిచ్ఛేదం పఠిత్వా పంచప్రశ్నాన్ లిఖంతు.

(ఈ) పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) శివరాజః కదా కుత్ర చ జన్మ ప్రాప్తవాన్?
- 2) జిజియాబాయీ కీదృశీః కథాః ఉక్తవతీ?
- 3) శివరాజః గంభీరస్వరేణ కిమ్ ఉక్తవాన్?
- 4) శివరాజః కతి దుర్గాణి స్వయంత్రీకృతవాన్? కేషాంచన దుర్గాణాం నామాని లిఖంతు.
- 5) గ్రామాధికారి కిం కృతవాన్?

III స్వీయరచనా



అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- అ) శివరాజస్య స్వభావః కీదృశః?
- ఆ) గోరక్షణం కిమర్థం కరణీయమ్?
- ఇ) కేషాంచన మహారాజానాం నామాని లిఖంతు. తేషాం వైశిష్ట్యమపి ఏకవాక్యేన లిఖంతు.
- ఈ) “శివరాజః దుష్టకార్యాణి ప్రతిఘటితవాన్” ఇతి భవాన్ జ్ఞాతవాన్ ఖలు. భవాన్ అపి సమాజే ఏతాదృశాని అసాధుకృత్యాని కథం ప్రతిఘటతి ఇతి లిఖంతు.

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః



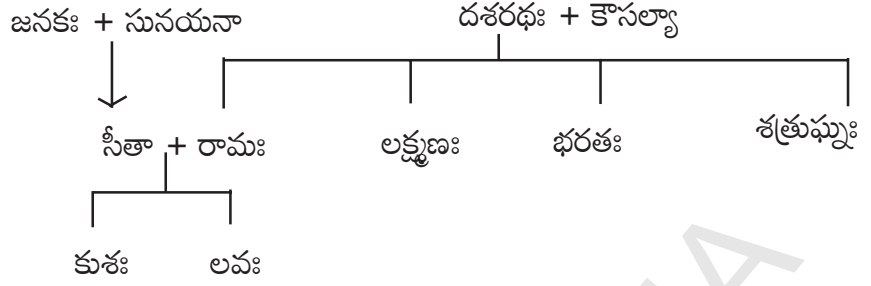
(అ) అధః దత్తేభ్యః పదేభ్యః భిన్నపదం చిత్వా కుండల్యాం లిఖంతు.

- 1) రామాయణం, భారతం, ఆత్మకథా, భాగవతం. ()
- 2) అక్బర్, శివరాజః, షాజహాన్, బాబర్. ()
- 3) భారత్, నేపాల్, చైనా, మహారాష్ట్ర ()
- 4) మరాఠీ, చైనీస్, స్పానిష్, ఫ్రెంచ్. ()
- 5) లేఖనీ, ఖడ్గః, అంకనీ, మార్జనీ. ()

(ఆ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు, తేషాం నామాని లిఖంతు. తాన్ అధికృత్య ఏకవాక్యం లిఖంతు.



(ఇ) అధః దత్తాం పట్టికామ్ ఉపయుజ్య ఉదాహరణానుసారం వాక్యాని లిఖంతు.



పితామహః	=	తాత (తండ్రి తండ్రి)
పితామహీ	=	నాయనమ్మ
మాతామహః	=	అమ్మయొక్క తండ్రి
మాతామహీ	=	అమ్మమ్మ
పితా	=	తండ్రి
మాతా	=	తల్లి
అనుజః	=	తమ్ముడు
అగ్రజః	=	అన్న
పతీ	=	భార్య

ఉదా: రామస్య అనుజః లక్ష్మణః.

1. పితామహః దశరథః.
2. పితా
3. అగ్రజః
4. మాతామహీ
5. పితామహీ
6. సీతాయాః మాతా
7. పతీ సీతా.

V సర్జనాత్మకవ్యక్తికరణమ్



బాలశివాజీవర్యస్య ఏకపాత్రాభినయం కుర్వంతు.

VI ప్రశంసా



మార్గే కేచన బాలకాః శునకాన్ శిలాఖండైః తాడయంతి. భవతః మిత్రం రాజీవః తత్ర గత్వా 'మిత్రాణి ! తథా న కరణీయమ్. తే అస్మత్సదృశాః ప్రాణినః ఏవ, హింసా న కరణీయా' ఇతి ఉక్త్వా తాన్ నివారితవాన్. విద్యాలయం గత్వా కక్ష్యాయాం రాజీవమధికృత్య భవాన్ కిం వదతి?

VII భాషాంశాః



(అ) అధః దత్తాని ఉదాహరణాని దృష్ట్వా కోష్ఠకాధారేణ రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఉదాః (పుం)

1. అధ్యాపకః విద్యాలయే అస్తి. (విద్యాలయః)
2. అధికారీ అస్తి. (కార్యాలయః)
3. కందుకః అస్తి. (ఆపణః)
4. అర్చకః అస్తి. (దేవాలయః)

ఉదాః (స్త్రీ)

5. అధ్యాపికా పాఠశాలాయామ్ అస్తి. (పాఠశాలా)
6. పుస్తకమ్ అస్తి. (ఉత్పీఠికా)
7. వస్త్రం అస్తి. (పేటికా)
8. వైద్యః అస్తి. (వైద్యశాలా)
9. జలం కూప్యామ్ అస్తి. (కూపీ)
10. పునఃపూరణీ అస్తి. (లేఖనీ)
11. విశ్వనాథమందిరం అస్తి. (కాశీ)
12. మీనాః సంతి. (నదీ)

ఉదాః (న.పుం.)

13. ఆపణః నగరే అస్తి. (నగరమ్)
14. క్రీడాకారః అస్తి. (క్రీడాంగణమ్)
15. తిలకం అస్తి. (లలాటమ్)
16. మాతా అస్తి. (గృహమ్)
17. కృషకః అస్తి. (క్షేత్రమ్)
18. మూషకః అస్తి. (బిలమ్)
19. పాఠాః సంతి. (పుస్తకమ్)

(అ) క్లోష్ఠకస్థానాం పదానామ్ ఆధారేణ దశవాక్యాని లిఖంతు.

మమ	పితా	కార్యాలయః విత్తకోశః యంత్రాగారమ్ సహోదరః	కార్యం కరోతి
		దూరదర్శనకేంద్రమ్ ఆపణః	

ఉదా: మమ పితా కార్యాలయే కార్యం కరోతి.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

పరియోజనాకార్యమ్

బాలవీరాణాం చిత్రాణి సంగ్రహ్య భిత్తిపత్రే లేపయంతు. తాన్ అధికృత్య ఏకైకం వాక్యం లిఖంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

- అ) బాలశివాజీమ్ అధికృత్య వక్తుం శక్నోమి.
- ఆ) అనుచ్ఛేదాని పరిత్వా ప్రశ్ననిర్మాణం కర్తుం శక్నోమి
- ఇ) శివాజీమహారాజమ్ అధికృత్య స్వీయవాక్యైః లేఖితం శక్నోమి.
- ఈ) 'శివాజీ' ఇవ ఏకపాత్రాభినయం కర్తుం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

అ అ పరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్ ఋ ఋ



పఠంతు - నందంతు మందస్మితతా కుతః న?

చీనాదేశే బౌద్ధమతప్రచారః యదా ప్రబలః ఆసీత్ తదానీంతనఘటనా ఏషా. తత్ర కశ్చన విశాలః బౌద్ధాశ్రమః ఆసీత్. తస్మిన్ సకలగుణసంపన్నః ప్రతిభాశాలీ బౌద్ధాచార్యః కశ్చన అవసత్. కదాచిత్ సః బుద్ధప్రతిమాం కారయితుమ్ ఐచ్ఛత్.

“బుద్ధప్రతిమా అత్యుత్కృష్టా భవేత్. మహాన్ వ్యయః భవేత్ ఇతి చేదపి చింతా న కరణీయా” ఇతి విచింత్య సః శిష్యాన్ ఆదిశత్- “దేశస్య ప్రత్యేకం గృహం గృహం గత్వా ధనం సంగృహ్య ఆగచ్ఛంతు” ఇతి.

శిష్యాః తదైవ కృతవంతః. కదాచిత్ కశ్చన శిష్యః లక్షణః రూప్యకాణి సంగృహ్య యదా ప్రతినివర్తమానః ఆసీత్ తదా కాచిత్ బాలా తత్సమీపమ్ ఆగత్త్య అవదత్. - “అర్య! అహమపి ఏకం రూప్యకం దాతుమ్ ఇచ్ఛామి” ఇతి.



తత్ శృత్వా తాం పశ్యన్ సః శిష్యః - “బాలే! తవ ఏకేన రూప్యకేణ కిమ్? అస్మాభిః కోటిశః రూప్యకాణాం వ్యయేన బుద్ధస్య అనుపమా ప్రతిమా నిర్మాస్యతే. తత్ర ఏతాదృశస్య క్షుల్లకస్య నాణకస్య స్వీకారాత్ కిం వా ప్రయోజనం స్యాత్? గచ్ఛ” ఇతి ఉక్త్వా తతః గతవాన్. ఏతస్య వచనస్య శ్రవణాత్ ఖిన్నా సా బాలా రుదతీ స్వగృహం గతవతీ.

బహూనాం ప్రయాసేన మహాన్ ధనరాశిః సంగృహీతః. తతః ప్రతిమానిర్మాణారంభః ఆరంభః. శిల్పిభిః మహాన్ ప్రయాసః కృతః. కింతు మూర్తేః ముఖే ప్రసన్నతా తు న దృష్టా ఏవ. శిల్పినః తాం ప్రతిమాం గాలయిత్వా పునః తస్యా నిర్మాణమ్ ఆరంభివంతః. పునరపి పూర్వతనీ ఏవ స్థితిః. ఏతత్ దృష్ట్వా బౌద్ధగురుః అచింతయత్ - నిశ్చయేన ధనసంగ్రహణావసరే కేనాపి కోఽపి ఖేదితః ఇతి భాతి. అతః ఏవ ఏవం భవతి ఇతి.

తతః సః స్వశిష్యాన్ ఆహూయ అపృచ్ఛత్ - “భవత్సు కేనాపి ధనసంగ్రహణసమయే కస్యాపి ఖేదః జనితః కిమ్ ఇతి. ఏకైకః అపి అవదత్ యత్ మయా న ఖేదితః” ఇతి. అంతే కశ్చన శిష్యః అవదత్ - “ధనసంగ్రహణసమయే కదాచిత్ కాచిత్ నిర్ధనబాలా ఖిన్నా జాతా ఆసీత్. తయా ఏకం రూప్యకం దాతుమ్ ఉద్యతమ్. అల్పత్వాత్ తత్ ధనం మయా న స్వీకృతమ్. తస్మాత్ సా ఖిన్నా ఆసీత్” ఇతి.

ఏవం తర్హి ప్రతిమాయాః ముఖే మందహాసమ్ ఆనేతుం న శక్తమ్, యత్ తస్య కారణమ్ ఏతత్ ఏవ. తామ్ అన్విష్య తతః తత్ రూప్యకమ్ ఆనీయతామ్. ఇతి ఉక్త్వా బౌద్ధాచార్యః శిష్యం ప్రేషితవాన్. శిష్యః తాం బాలామ్ అన్విష్య తతః రూప్యకనాణకం స్వీకృత్య ఆగతవాన్.

పునరపి ప్రతిమానిర్మాణకార్యమ్ ఆరంభమ్. ఏతదవసరే అల్పేన ఏవ కాలేన, అల్పేన ఏవ శ్రమేణ చ ప్రతిమా ప్రసన్నాకృతిమతీ అభవత్.

ఏతత్ దృష్ట్వా సర్వే సంతుష్టాః.